

KRITISKE ANALYSER

*Af Henrik Herløv Lund, økonom - cand. scient. Adm.
www.henrikherloevlund.dk, herloevlund@mail.dk*

Notat, 1. udgave 26. januar, 2025¹

USA' s politiske system har udviklet sig fra folkestyre til oligarki/plutokrati – og Trump forstærker tendensen!

Forlaget Alternativ, Engelstedsgade 54, 1. sal, 2100 København Ø.

¹) Dette notat er (stærkt forkortet) bragt i dagbladet "Arbejderen" som "økonomisk komemntar" 26.01.25

<https://arbejderen.dk/blog/usa-er-blevet-et-oligarki-plutokrati/>

Link til egen udgave af notatet på min hjemmeside:

<https://henrikherloevlund.dk/wp-content/uploads/2025/01/AmerikansoligarkiogTrump.pdf>

Indhold

MANCHET:	3
KONKLUSION.	3
ANALYSE.	5
Indledning.	5
Del I: Oligarker styrer USA.	5
<i>Forfatningens ide: Folkestyre.</i>	6
<i>Degeneration til oligarki.</i>	7
Del II: Trump betyder mere åbenlyst rigmandsstyre.	9
<i>Rigsmandsfavorisering i Trumps politik:</i>	10
1. <i>Skattelettelser til rige og virksomheder.</i>	10
2. <i>Afregulering for erhvervslivet.</i>	11
3. <i>Beskæring af det offentlige og velfærd.</i>	11
4. <i>Protektionisme for amerikanske virksomheder – og arbejdere.</i>	12
Del III: Trump repræsenterer yderliggående højrepolitik.	13
<i>Højrepopulistiske elementer i Trumps politik:</i>	13
1. <i>Magtcentralisering hos præsidenten.</i>	14
2. <i>Voldsom stramning af indvandrings – og udlændingepolitik.</i>	14
3. <i>Højreorienteret værdipolitik for konservative kristne.</i>	15
4. <i>Udenrigspolitik: Det yderste højre Trumps foretrukne samarbejdspartnere.</i>	17
Del IV: Værdifællesskab med USA?	18
<i>Værdifællesskab om demokrati?</i>	18
<i>Er USA (stadig) sikkerhedsgarant?</i>	19
<i>Er USA garant for international retsorden?</i>	19

MANCHET:

USA's politiske system er igennem årtier degenereret fra folkestyre til et fåmandsvælde (oligarki), hvor den reelle magt ligger hos de superrige (plutokrati).

2

KONKLUSION.

Valget af Trump markerer kulminationen mod årtiers degeneration af USA's politiske system fra folkestyre til et fåmandsvælde (oligarki), hvor magten ligger hos de superrige (plutokrati = pengestyre). Drivende i denne udvikling har været, at både præsidentvalg og valg af senatorer kræver store donationer, hvilket giver selskaber og rigmænd en stærk position til gennem pengegaver at sikre sig politisk indflydelse. Ved valget af Trump har er denne udvikling taget et niveau højere i og med, at dollarmilliardærer nu direkte er talrigt repræsenteret i Trump administrationen og i Trump rådgiverkreds. Det hænger ikke mindst sammen med, at ved valget i 2024 er techoligarkerne (fx Musk, Zuckerberg) og de store multinationale (Fx Besos) svunget over til Trumps side. Hermed "er USA's milliardærklasse indgået i en meget direkte og intim alliance med den politiske højrefløj i USA".

Dette afspejles også stærkt i Trumps program for de næste 4 år, der på en række punkter sigter på stærk rigmands – og virksomhedsfavorisering:

- Videreførelse og udbygning af Trumps tidligere skattelettelser til navnlig de rige og virksomhederne
- udstrakt fjernelse (deregulering) af snærende love og administrative regler for erhvervslivet på fx klima, miljø og forbrugerområdet
- beskæring af den (føderale) offentlige sektor og velfærd (fx uddannelse, sundhed, grøn omstilling mm.).
- Protektionistisk handelspolitik, der skal beskytte amerikanske virksomheder – og arbejdere – mod konkurrence udefra og bringe udflyttede arbejdspladser tilbage fra Latinamerika og (Øst)asien.

Men for at samle en stærk nok vælgerkoalition til at vinde præsidentvalget har Trump også appelleret til det udstrakte kristent-konservative højre i USA. Dette

²⁾ Denne analyse bringes (forkortet) som økonomisk kommentar/blog i "Arbejderen" 25.01.25.

har også et markant aftryk i hans politik for præsidentperioden 2025 – 2029 i form af en række fremtrædende Højrepopulistiske elementer:

- Trump har formået at italesætte den omfattende politikerlede i USA ved at love at ”dræne sumpen” og ”knuse den dybe stat” dvs. gøre op med det politiske establishment og de føderale myndigheder. Dette skal ske ved i stedet at centralisere magten hos præsidenten (dvs. de næste 4 år = ham selv)
- Et punkt i Trumps program, der både har amerikanske arbejdere og den ”hvide majoritet” i USA som målgruppe, er en uhyre voldsom stramning af indvandringspolitikken gennem de facto lukning af grænserne for immigration og massedeportation af illegale indvandrere.
- Direkte henvendt til de kristne-konservative vil Trump også stramme værdipolitikken voldsomt med en familie – og kønspolitik baseret på ”bibelske” definitioner af køn og ægteskab og opgør med rettigheder for seksuelle minoriteter og med abortrettigheder.
- Endelig ses den ekstreme højreorientering i Trumps politik i, at han som sine foretrukne partnere i Europa ikke har EU eller de valgte regeringer, ikke engang de etablerede konservative partier, men det yderste højre (AFD, FPØ, UK Reform Party, Orban, Meloni m.fl.)

ANALYSE.

Indledning.

I denne analyse undersøges i del I først udviklingen i USA's politiske system fra folkestyre henimod fåmandsvælde. Udviklingen af USA's politiske system henimod et oligark/plutokrati er på den ene side IKKE noget akut fænomen, men har strukturelle rødder i opbygningen heraf fra forfatningsfædre og har endvidere været undervejs igennem årtier. Men det er på den anden side ikke ensbetydende med, at der med Trump – administrationen II ikke sker en videreudvikling heraf. Denne videreudvikling undersøges i del II.

Et andet væsentligt aspekt af Trumps politik er, at betydelig dele af det repræsenterer en yderliggående højrepolitik. Dette analyseres i del III.

Og endelig diskuteres i del IV mulige konsekvenser af Trumps nye præsidentperiode for den hjemlige sikkerheds – og udenrigspolitik?

Del I: Oligarker styrer USA.

Med indsættelsen af Trump og hans administration har USA fået sin til dato mest velhavende regering og administration. Mange af USA's øverste offentlige embeder besættes af milliardærer³ – vel at mærke dollarmilliardærer - , herunder ikke at forglemme Trump selv.

Magtkoncentrationen hos fåtallet af superrige er så grel, at det ligefrem har fået den afgående præsident Biden til at advare imod en trussel heri imod den almindelige befolknings rettigheder og indflydelse:

“En oligarki træder frem i Amerika af ekstrem rigdom, magt og indflydelse, der bogstaveligt talt truer vores demokrati.”⁴

Biden fremstiller dette som et fænomen, der er opstået med Trump og hans administration. MEN: Det er ikke noget nyt i USA, at de superrige har stor politisk

---

³) Jf. Sommerand. Malthé: *Trump har sammensat en af de rigeste regeringer nogensinde. DR.dk, 03.01.25.*

<https://www.dr.dk/nyheder/udland/valg-i-usa/morgenpost-fra-usa-trump-har-sammensat-en-af-de-rigeste-regeringer>

⁴) Jf. Ritzau: *Biden i afskedstale: Oligarkernes rigdom og magt truer USA's demokrati. Politiken, 16.01.25*

<https://politiken.dk/internationalt/art10245819/Oligarkernes-rigdom-og-magt-truer-USAs-demokrati>

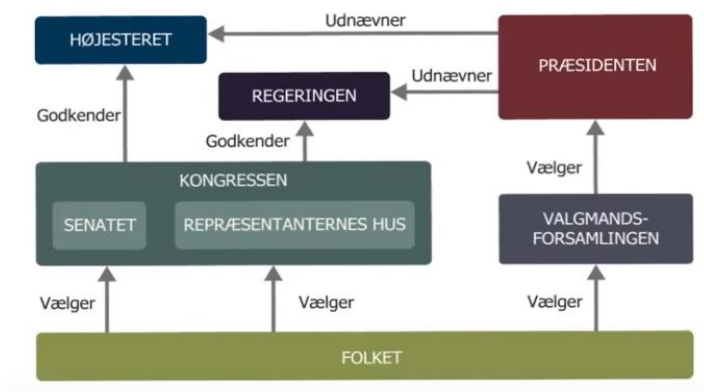
magt. USA's politiske system har igennem en række årtier udviklet sig væk fra folkestyre henimod fåmandsvælde (oligarki).

USA er dermed ligesom Rusland domineret af oligarker, og ifølge den globalt kendte og anerkendte amerikanske økonom Joseph Stiglitz har de amerikanske oligarker mere magt end de russiske.⁵

Forfatningens ide: Folkestyre.⁶

USA er tænkt som et folkestyre i forfatningen, der tager udgangspunkt i "We, the people".

Grafik: Opbygningen af USA's politiske system ifølge forfatningen.⁷

Der var dog fra starten i det amerikanske politiske system indbygget væsentlige undtagelser herfra⁸ og navnlig en uforholdsmæssigt stor indflydelse til konservative kræfter. Det hænger sammen med, at den afgørende instans i USA's parlament, kongressen, er senatet, hvor valgperioden er 6 år i modsætning til "Husets" kun 2 år. Da hver stat har 2 senatorer, sikrer forfatningen således de mindre og landlige og

⁵) Stiglitz, Joseph: *De amerikanske oligarker har mere magt i USA end de russiske i Rusland*. Information, 17.01.25.

<https://www.information.dk/moti/2025/01/joseph-stiglitz-amerikanske-oligarker-mere-magt-usa-russiske-rusland>

⁶) *Analysen i dette og det følgende afsnit trækker på Lund, Henrik Herløv: USA's splittede stater. En samfundsmodel i krise. Rapport, 200 sider, 20.11.20.* <https://henrikherloevlund.dk/wp-content/uploads/2020/11/USA-kriseforsamfundsmodel.pdf>

⁷) Kilde: Jensen, Ole Hedegaard: *Dansk og international politik. Systime*.

<https://www.youtube.com/watch?v=9qPa2LA2Hso>

⁸) *Således havde de mange slaver ingen frihed og selvsagt heller ingen politiske rettigheder. Slaveriet blev ophævet efter borgerkrigen i 1868. Men afroamerikanere fik først i praksis samme rettigheder i Syden som hvide, herunder faktisk ret til at stemme. Heller ikke Amerikas oprindelige folk ("indianerne") havde politiske rettigheder i henhold til forfatningen. Den oprindelige befolkning ("Indianerne") fik først statsborgerskab i 1924. Kvinder havde heller ikke stemmeret. De fik de først i USA som helhed i 1920.*

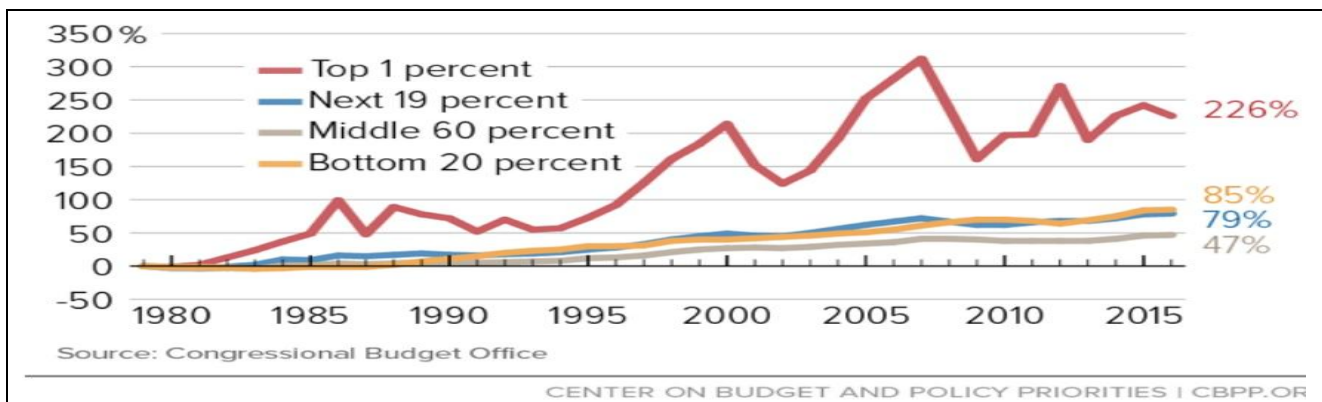
mere konservative stater en uforholdsmæssig stor indflydelse. At Repræsentanternes Hus til gengæld afspejler folketallet betyder mindre, da senatet til enhver tid kan blokere for vedtagelser i "Huset".

USA ' s politiske system har derfor klassisk været kontrolleret af en elite, bestående af præsidenten, de førende senatorer og toppen af forvaltningen, big business og militæret. ⁹

Degeneration til oligarki.

Siden anden verdenskrig er der imidlertid i det amerikanske samfund sket en stærkt magtkoncentration hos de (meget) rige og de store selskaber. ¹⁰ Bag denne udvikling ligger i sidste ende en drastisk forøgelse af uligheden i det amerikanske samfund i denne periode igennem en voldsom koncentration af stigningen i formuer og indkomst hos rige og superrige. I dag ejer de rigeste 10 pct. omkring 60 pct. af landets samlede rigdom og de rigeste 1 pct. alene ejer 27 pct.

Grafik: Udviklingen i indkomstfordeling og ulighed i USA til 2015. ¹¹

⁹) Jf. Nedergaard, Peter: USA, s. 133, for neden. Systime.

<https://usasamfund.systime.dk/index.php?id=55#c537> og jf, Brøndum, Peter og Anne-Grethe Rasmussen: USA's udfordringer, s. 61, sp. 1.

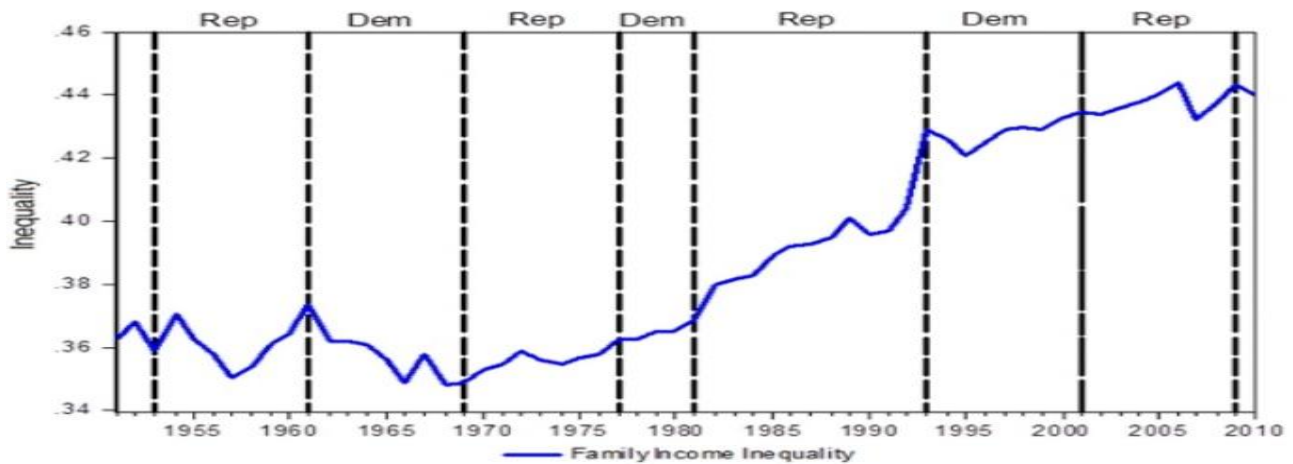
<https://forlagetcolumbus.dk/produkt/usas-udfordringer-3-udgave/produkt/vis/>

¹⁰) Lundkvist, Anders: Bush, neoøkonomien og dollaren, s. 79, nederst.

<https://www.frydenlund.dk/varebeskrivelse/843>

¹¹) Kilde: Lund, Henrik Herløv: Økonomien bag den politiske splittelse i USA. Solidaritet, 02.12.20.

<https://solidaritet.dk/usa-oekonomien-bag-den-politiske-splittelse/>

Øverst: Stigning indkomst inkl. overførsler + skatter 1979 - 2015, for udvalgte hundredele.

Nederst: Udviklingen i uligheden i USA 1950 – 2011.

Dette igen har fået stor politisk betydning, fordi valgsystemet grundlæggende set giver en uforholdsmæssig stor indflydelse til pengemænd. Både ved præsidentvalget og ved valg af senatorer kræver opnåelse af valg med de meget store valgdistrikter meget omfattende og hermed meget dyre valgkampagner, som igen nødvendiggør store donationer, hvilket giver selskaber og rigmænd en stærk position til gennem pengegaver at sikre sig politisk indflydelse.

De øverste politiske ledere i administrationen, Kongressen og Federal Reserve har som følge heraf meget tætte forbindelser til de økonomiske magthavere og tilhører dem økonomisk set selv.¹²

Hertil kommer, at lobbyisme som beskrevet spiller en stor rolle i den løbende lovgivning og politiske beslutningstagning, men at bruge dette instrument kræver igen penge. Til denne magtkoncentration hos de økonomiske magthavere bidrager det også, at medierne i USA næsten udelukkende er private og at en håndfuld privatejede mediegi-ganter bestemmer over informationsstrømmen.

Udviklingen har altså ikke bare være en udvikling henimod et oligarki (et fåmandsvælde), men imod et plutokrati (et rigmandsvælde).

Som udtrykt af Joseph Stiglitz: ”USA er gået fra et system, hvor hver person har én stemme, til et system, hvor hver dollar giver én stemme”.¹³

¹²⁾ Lundkvist, Anders: *Bush, neoøkonomien og dollaren*, s. 70, midten.

<https://www.frydenlund.dk/varebeskrivelse/843>

¹³⁾ Stiglitz, Joseph: *De amerikanske oligarker har mere magt i USA end de russiske i Rusland*. *Information*, 17.01.25.

<https://www.information.dk/moti/2025/01/joseph-stiglitz-amerikanske-oligarker-mere-magt-usa-russiske-rusland>

Del II: Trump betyder mere åbenlyst rigmandsstyre.

For det første er det som anført historisk, at der direkte i Trump-administrationen på førende poster sidder så mange dollarmilliardærer. Hermed er de riges indflydelse og magtudøvelse blevet meget mere synlig og konkret end tidligere set.

Men nok så væsentligt er der med valget i 2024 for det andet det afgørende nye, at hele den amerikanske erhvervselite har sluttet op om Trump.

Ved valgene i 2015 og 2019 var den amerikanske kapital + tilsvarende deres lønarbejdere splittet midt over. På den ene side stod finanskapitalen og de store multinationale, der har nydt godt af liberalisering og globalisering. De har støttedes af det lag af ledere og højere funktionærer, ”den kreative klasse”, som i kraft af høj uddannelse og sikre og gode stillinger i den fremgangsrige del af erhvervslivet og i den offentlige administration i USA også har profiteret af neoliberalismen og globaliseringen. De har ved de seneste valg støttet demokraterne.

På den anden side har stået den mere traditionelle industri (fx metal-, maskin – og bilindustri) og de mere hjemmemarkedsorienterede erhverv (såsom minedrift og landbrug) i USA, som har været trængt af udenlandsk konkurrence og som i stedet for frihandel har ønsket sig protektionisme mod konkurrencen udefra. Også de har været støttet af et ”fodfolk” af industri- og servicearbejdere og lavere funktionærer, hvis stillinger er forsvundet sammen med den klassiske industri og de traditionelle erhverv og hvis levestandard trues heraf. ¹⁴ De sluttede i 2015 og 2019 op om Trump.

Denne sidste gruppes interesser er i høj grad blevet tilsidesat gennem de seneste årtiers økonomiske politik, hvilket har skabt en dyb mistillid til og kløft over det politiske establishment, herunder også Det Demokratiske Parti for dets frihandels – og dereguleringspolitik under Clinton og Obama.

Men ved valget i 2020 er techoligarkerne (fx Musk, Zuckerberg) og de store multinationale (Fx Besos) svunget over til Trumps side og har kastet store midler ind i hans valgkamp, hvilket er en af forklaringerne på hans valgsejr. Hermed ”er USA’ s milliardærklasse indgået i en meget direkte og intim alliance med den politiske højrefløj i USA”.¹⁵

---

¹⁴⁾ Denne analyse er videreudviklet fra Lundkvist, Anders: *Bush, neoøkonomien og dollaren*, s. 75.

<https://www.frydenlund.dk/varebeskrivelse/843>

¹⁵¹⁵⁾ Jf. Ibsen, Malthe Frøslev: *Corporate America kisser idag Trumps ring*. Facebook, 17.01.25.

Billede: Techmilliardærerne var mødt talstærkt op til Trumps indsættelse. ¹⁶

Bag ved dette overløb til Trump ligger givet en god portion opportunisme, men også givet en kynisk kalkule. Ved at være med til at sikre sejren regner Musk og techmilliardærerne og storkapitalen givet med at kunne tage sig godt betalt i form af skattelettelser og deregulering af hjemmemarkedet, men også i form af Trump støtte mod regulering og begrænsninger i deres udfoldelse på udenlandske markedet, fx i EU. Samt at kunne regne med Trumps støtte i deres bestræbelser på at reducere fagforeningernes indflydelse og velfærden.

Rigsmandsfavorisering i Trumps politik:

Og meget tyder på, at de med Trumps politik får valuta for pengene. Det må anerkendes, at ikke alle punkter i Trumps program er designet til at fremme erhvervsinteresser, idet der også er punkter heri som skal tjene andre grupper i koalitionen bag ham: Arbejderne, de konservativt-kristne osv.

Men vigtige punkter i Trumps program for denne valgperiode har milliardærerne og de store selskaber som direkte målgruppe, herunder:

1. Skattelettelser til rige og virksomheder.

Trump vil for det første forlænge de skatteletter, som blev givet i 2017 i hans første præsidentperiode – skattelettelser, som især kom de rige og de store selskaber til

¹⁶⁾ Kilde: DR.dk, 21.01.25. Grafik: Nathalie Nystad Foto: Julia Demaree Nikhinson/AFP/Ritzau Scanpix.

<https://www.dr.dk/nyheder/udland/fra-donorere-til-magtmaend-tech-milliardaerer-fik-prima-pladser-da-trump-blev-taget-i>

gode.¹⁷ Herudover vil han for det andet nu give yderligere skattelettelser, også navnlig til virksomhederne.¹⁸

Altså mere til millionærer og milliardærer.

Derimod skal mindstelønnen, der ikke er steget siden 2009 – trods den høje inflation – ikke forhøjes.

2. Afregulering for erhvervslivet.

Endvidere vil Trump også i de store (tech)selskabers interesse gennemføre en omfattende deregulering og beskæring af det offentlige.

Det sker under paroler om at ”pille regeringsbureaukratiet fra hinanden” med det formål at gennemføre massive besparelser. Han vil beordre alle statslige styrelser til at identificere ”store bidder af deres budgetter” som kan skæres væk.¹⁹

Dette vil selvsagt indebære en kraftig indskrænkning af den statslige regulering af erhvervslivet (læs: bånd på), hvad angår forretnings – og produktionsmetoder, arbejdsmiljø og miljø samt forbrugerhensyn. Hvilket selvfølgelig er et ”ben” til de store selskaber.

Som udtryk for at målgruppen er erhvervslivet, har Trump sat tech - milliardæren Musk og en anden milliardær til at gennemføre dette deregulerings – og nedskæringsprogram.

3. Beskæring af det offentlige og velfærd.

Også velfærden tegner til at blive omfattet af dette angreb på det offentlige. Trumps har som sit overordnede mål fremholdt, at der skal være en ”mindre (føderal) offentlig sektor”. Han har ganske vist erklæret, at nationalt forsvar, sundhed og social sikkerhed²⁰ skal være undtaget fra besparelser og ”disruption”.

---

¹⁷) Jf. Mosbech, Haakon: Kortlægning af, hvad Trump rent faktisk gjorde i sin (første) præsidenttid. Zetland. 23.10.2020. <https://www.zetland.dk/historie/s8l4M0Mq-a8dQKjz-93628>

¹⁸) Jf. Christensen, Caroline og Marcus Linkhorst: Trump lover skattelettelser og toldmur for udenlandske varer. Dr.dk, 28.10.24. <https://www.dr.dk/nyheder/udland/valg-i-usa/trump-lover-skattelettelser-og-toldmur-udenlandske-varer>

¹⁹) Jf. Secher, Michael: Sådan vil Trump forandre USA de næste fire år. TV2, 17.01.24. <https://nyheder.tv2.dk/udland/2025-01-11-saadan-vil-donald-trump-forandre-usa-de-naeste-fire-aar>

²⁰) Jf. Lund, Stine Riis: I 2016 ville Trump ”dræne sumpen” af embedsmænd. Det vil han stadig, men denne gang er det personligt. Altinget, 31.10.24. <https://www.alinget.dk/artikel/i-2016-ville-trump-draene-sumpen-af-embedsmaend-denne-gang-er-det-personligt-vurderer-amerikansk-professor>

MEN: Hvad angår sundhed har Trump dog tidligere været meget kritisk overfor reformen "ObamaCare", som udstrakte adgangen til sundhedsforsikringer til tusinder af mindre bemidlede amerikanere, så denne reform kan - trods løftet om at undtage sundhed - komme i spil.²¹

Også andre velfærdssektorer tegner til at blive angrebsmål. Det gælder navnlig uddannelsessektoren, som Trump under en parole om at "give magten tilbage til forældrene i skolerne" vil omlægge helt. Det føderale uddannelsesministerium skal helt nedlægges, de nationale læringsstandarder "Common Core" skal afskaffes og han vil give forældrene ret til at fyre lærere.

Hvilket givet både vil åbne op for lokale konservative kræfter med hensyn til ideologisk styring af og udrensning på skolerne og for besparelser på skolevæsenet.

Særligt udsat tegner universiteterne, som Trump har set sig gal på pga. angivelig "venstreorienteret". Han vil derfor tage ressourcer fra universiteterne ved at pålægge "skatter, bøder og sagsanlæg". Penge, der skal bruges på at etablere en helt ny "gratis, verdensklasse-uddannelse", kaldet The American Academy (en form for onlineuniversitet).²²

Trump vil således åbne for en mere ureguleret økonomi (for virksomheder og selskaber) med mindre velfærd, en mere "rå" og "løssluppen" kapitalisme.

4. Protektionisme for amerikanske virksomheder – og arbejdere.

Trump står for en nationalistisk, protektionistisk handelspolitik, som dels skal bringe arbejdspladser og velstand tilbage til USA, dels beskytte amerikanske virksomheders interesser på udenlandske markeder.

Politikken indebærer indførelse told på udenlandske varer, påligning af skatter på udenlandsk ejede selskaber og brug andre instrumenter til begrænsning af import.

Målgruppen er her både amerikanske lønmodtagere, hvis arbejdspladser i USA skal sikres, og amerikanske hjemmemarkedserhverv, der skal skærmes mod udenlandsk konkurrence (og arbejdspladserne her derigennem).

---

²¹) Jf. Secher, Michael: Sådan vil Trump forandre USA de næste fire år. TV2, 17.01.24.

<https://nyheder.tv2.dk/udland/2025-01-11-saadan-vil-donald-trump-forandre-usa-de-naeste-fire-aar>

²²) Jf. Bjerril, Sebastian: Her er Trumps skolepolitik: Vil indføre bøn og lade forældre fyre lærere. Folkeskolen, 20.01.25.

<https://www.folkeskolen.dk/engelsk-kontroversielle-emner-usa/her-er-trumps-skolepolitik-vil-indfore-bon-og-lade-foraeldre-fyre-laerere/4795859>

Det har – med rette – været diskuteret, hvorvidt dette ubetinget vil være til fordel for amerikanske lønmodtagere og virksomheder, fordi toldmure og beskatning vil føre til modsvarende udenlandske tiltag såvel som stigende priser.

Men det kan på den anden side ikke benægtes, at sådan beskyttelsestold vil beskytte virksomheder og arbejdspladser i USA mod udenlandsk overtagelse og/eller udflytning til tredje verdens lande.

Del III: Trump repræsenterer yderliggående højrepolitik.

Der er ingen tvivl om, at Trump ideologisk og politisk står til højre. Men det er ikke den traditionelle, mainstream konservative højrefløj, der står på det liberale demokratis grund, men en yderliggående, populistisk og autoritær højrefløj, som han repræsenterer.

Højrepopulistiske elementer i Trumps politik:

Disse autoritære, populistiske og yderliggående højretræk i Trumps politik ses for det første i hans ønske om at centralisere magten og indføre en mere autoritær ledelse af landet, for det andet i at han på mange områder vil tilsidesætte retsstaten, for det tredje i hans udlændingefjende indvandrings – og immigrationspolitik og endelig for det fjerde i de ligeledes yderliggående højrekræfter, som han internationalt ønsker at alliere sig med.

Disse politikere kan dels ses i hans officielle valgprogram, ”Agenda 47”²³, dels (mere uofficielt) i det kontroversielle ”Project 2025”²⁴, der er en drejebog udarbejdet af konservative tænketank, heriblandt ”Heritage Foundation”, som er den vigtigste, dybt konservative tænketank i USA.

---

²¹⁾ Trump/Vance: Agenda 47.

<https://www.donaldjtrump.com/agenda47>

²⁴⁾ Project 2025: Presidential transition Project.

<https://www.project2025.org/>

1. Magtcentralisering hos præsidenten.

Under en parole om ”dræne sumpen” og ”at knuse den dybe stat” vil Trump for det første gøre op med det traditionelle politiske establishment (sumpen). Selvom han ikke direkte siger det, er det ikke mindst Kongressen han sigter på. Trump og hans følgere kritiserer (ikke helt urigtigt) dette politiske establishment for at være en gedulgt elite, som styrer USA. For at komme udenom og over dem og for at strømline og effektivisere beslutningsprocesserne skal magten centraliseres hos præsidenten.²⁵

Denne centralisering af magten skal ikke alene være i forhold til det politiske system, men nok så væsentligt også ske i forhold til forvaltningen, der under magtens tredeling traditionelt for de menige medarbejders vedkommende består af uafhængige embedsmænd. Her ønsker Trump at få lagt hele det føderale bureaukrati direkte under præsidentposten og at få magt til at fyre embedsmænd på alle niveauer i føderale ministerier og styrelser: ”Rydde ud i regeringsapparatet”.²⁶

Beslægtet hermed vil Trump også – ikke mindst – rydde ud i det amerikanske retssystem. Ikke mindst på grund af de forskellige retssager iværksat mod ham selv .

Han vil derfor udpege nye anklagere og dommere på linje med sig selv samt ikke mindst ”rydde op i justitsministeriet”

Trump's agenda handler således på en række områder om en autoritær magtcentralisering hos præsidenten (ham selv)

2. Voldsom stramning af indvandrings – og udlændingepolitik.

Immigrations – og grænsepolitik er et centralt punkt i Trumps politiske program for regeringsperioden 2025 – 2029. Politikken er stærkt højreorienteret indvandrere - og udlændigefjendsk.

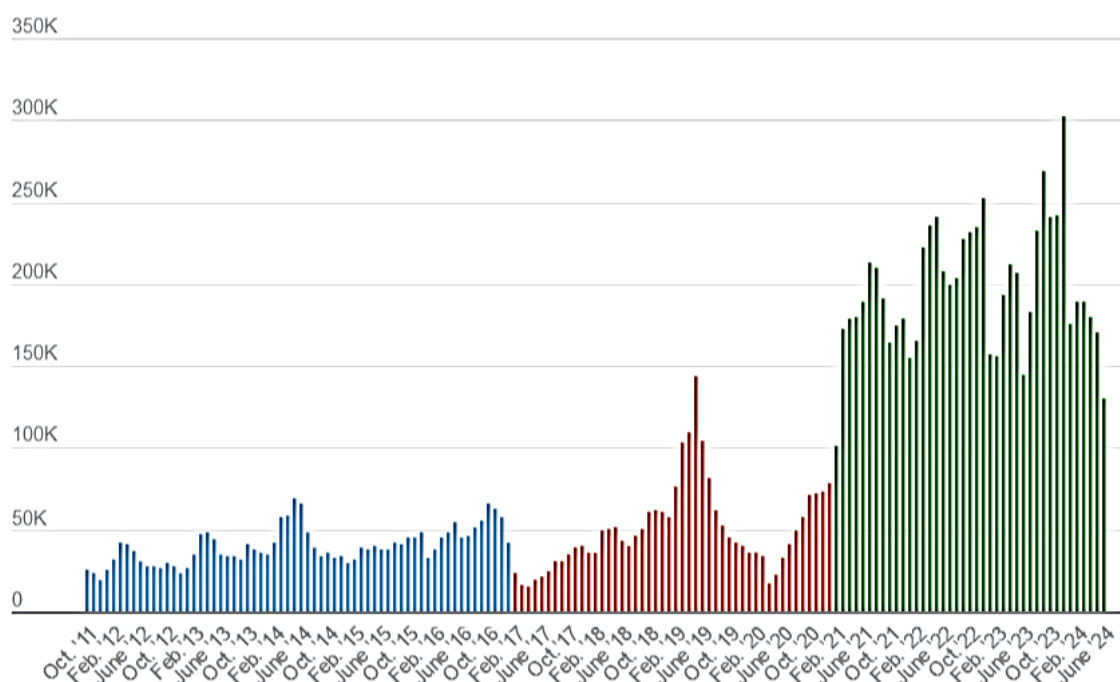
Det må dog anerkendes, at den illegale indvandring til USA fra Mexico i de senere år har taget et voldsomt omfang.

---

²⁵) Jf. Thorsen, Andreas: Det konservative USA vil rive staten ned og bygge den op igen i Trumps billede. 01.08.2024.
<https://www.zetland.dk/historie/sek3YqZW-aopXLwdn-e54ce>

²⁶) Jf. Secher, Michael: Sådan vil Trump forandre USA de næste fire år. TV2, 17.01.24.
<https://nyheder.tv2.dk/udland/2025-01-11-saadan-vil-donald-trump-forandre-usa-de-naeste-fire-aar>

Grafik: Månedlig illegal immigration til USA 2011 – 2024.²⁷

Trump har lovet at han denne gang vil få bygget en grænsemur mod Mexico for at stoppe illegal indvandring. Endvidere vil han iværksætte en omfattende deportation af allerede ankomne illegale migranter, startende med de med dom for kriminalitet.

Endvidere vil han stoppe illegale immigranternes adgang til velfærdsydelser, arbejdstilladelser og billige boliger.

Og der skal (gen)indføres indrejseforbud fra bestemte lande med muslimsk befolkning.²⁸

3. Højreorienteret værdipolitik for konservative kristne.

Højreorienteringen i Trumps politik ses også på det værdipolitiske område, herunder ikke mindst ligestillings – og familiepolitik.

²⁷) Kilde: Cercone, Jeff og Maria Ramirez Uribe: Politifact about illegal immigration. The Poynter Institute, 18.07.24.
<https://www.politifact.com/article/2024/jul/18/donald-trump-credited-this-immigration-graphic-wit/>

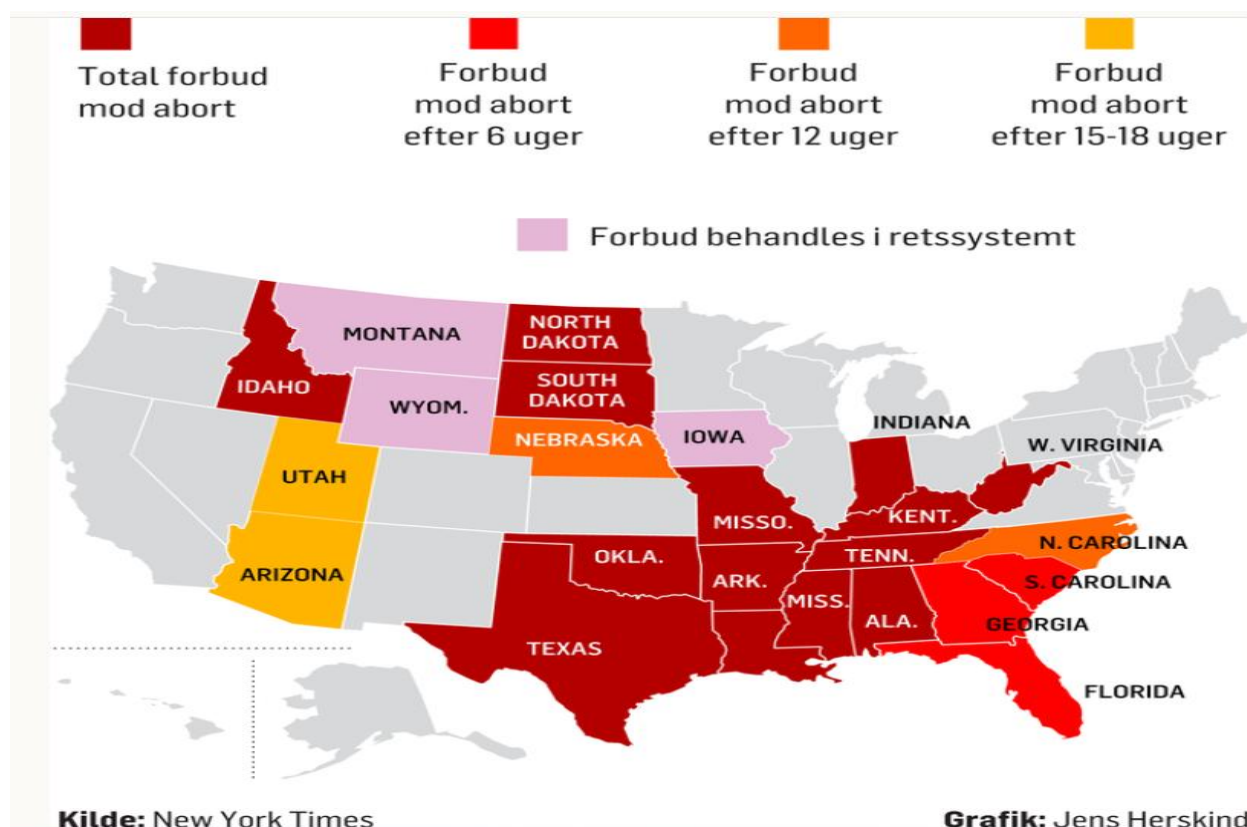
²⁸) Jf. Secher, Michael: Sådan vil Trump forandre USA de næste fire år. TV2, 17.01.24.
<https://nyheder.tv2.dk/udland/2025-01-11-saadan-vil-donald-trump-forandre-usa-de-naeste-fire-aar>

Familien skal tilbage som den ubestridte grundpille for samfundet. I projekt 2025 hedder det, at sundhedsministeriet skal “opretholde en bibelsk baseret” definition af ægteskab og familie, fordi alle andre familieformer end den heteroseksuelle, intakte familie “har højere niveauer af ustabilitet”.

Den “woke propaganda” skal have mundkurv på, og en lang række af ord og begreber som for eksempel “seksuel orientering”, “ligestilling mellem kønnene”, “abort” og “reproduktive rettigheder” skal simpelthen slettes fra alle love og bestemmelser. Og adgangen til abort skal begrænses også på føderalt plan efter, at en række delstater i kølvandet på Højesteret har indført forskellige grader af abortforbud.

Figur: Abortlovgivning i 21 amerikanske delstater pr. 2024 .²⁹

Rettigheder for andre seksuelle orienteringer, herunder transkønnede, skal begrænses eller helt fjernes. Kun de biologiske køn skal anerkendes: ”De eneste køn, som

²⁹⁾ Kilde: Fuglsang, Jacob: Forbud mod abort: Afgørelse fra Florida viser, hvor hurtigt det kan gå. 04.04.24.

<https://politiken.dk/internationalt/art9838113/Afg%C3%B8relse-fra-Florida-viser-hvor-hurtigt-det-kan-g%C3%A5>

anerkendes af den amerikanske regering, er mand og kvinde – og de tildeles ved fødslen”.³⁰

Også etnisk og racemæssige ligestilling er i skudlinjen. Forskellige initiativer for mangfoldighed og inklusion i for eksempel skoler skal lukkes. Føderal finansiering skal fjernes for enhver skole, der ”påtvinge børn kritisk raceteori, køns - ideologi eller andet upassende racemæssigt, seksuelt eller politisk indhold”.

Konservativ ideologi skal ikke bare i højsædet, men gennemtvinges på samfundets forskellige niveauer med politisk magt.³¹

4. Udenrigspolitik: Det yderste højre Trumps foretrukne samarbejdspartnere.

På linje med konservative traditionalister vil Trump styrke det amerikanske militær for at gøre det til ”det stærkeste og mest kraftfulde i verden”. Og ikke alene USA skal øge militærbudgetter, han kræver også at USA’ s allierede i Nato gør dette, nærmere bestemt til 5 pct. af BNP årligt.

Men Trumps lægger ikke op til et stærkere samarbejde med USA’ s allierede, hvoraf mange jo er borgerligt, konservativt styrede. Tværtimod anklager han ikke blot Kina, men også NATO-partnerne i EU for at udbytte USA gennem et ulige bytteforhold. Derfor vil han indføre en ”Lov om gensidig handel”, der gennem pålægning af told skal begrænse eksport til USA og bringe arbejdspladser tilbage hertil.³²

Trump lægger da heller ikke op til et samarbejde med de etablerede konservative partier i EU, fx Tysklands CDU/CSU. I stedet har han lagt op til et samarbejde med det ekstreme højre i Europa, fx tyske AFD, østrigske FPÖ, Italiens Meloni, Ungarns Orban, Storbritanniens ”UK Reform party” (Nigel Farage), Wilders ”Frihedsparti” i Holland m.fl).

---

³⁰) Jf. Secher, Michael: Sådan vil Trump forandre USA de næste fire år. TV2, 17.01.24.

<https://nyheder.tv2.dk/udland/2025-01-11-saadan-vil-donald-trump-forandre-usa-de-naeste-fire-aar>

³¹) Jf. Secher, Michael: Sådan vil Trump forandre USA de næste fire år. TV2, 17.01.24.

<https://nyheder.tv2.dk/udland/2025-01-11-saadan-vil-donald-trump-forandre-usa-de-naeste-fire-aar>

³²) Jf. Secher, Michael: Sådan vil Trump forandre USA de næste fire år. TV2, 17.01.24.

<https://nyheder.tv2.dk/udland/2025-01-11-saadan-vil-donald-trump-forandre-usa-de-naeste-fire-aar>

Billede: Meloni og Orban tegner til at blive nogle af Trumps nære allierede i Europa.³³

Del IV: Værdifællesskab med USA?

Danmark har i en årrække været en af USA's tætteste allierede og har navnlig under Fogh og Frederiksen forfulgt en sikkerhedspolitisk strategi om at "kline sig så tæt som muligt op ad USA". I den forbindelse har det fra et flertal af politikere igen og igen lydt som en central begrundelse, at Danmark og USA har fælles værdier med demokratiet som den vigtigste. Ligesom USA traditionelt er blevet set som garant for den vestlige verdens, herunder Danmarks sikkerhed, og som garant for international stabilitet og retsorden.

Værdifællesskab om demokrati?

Som anført har der bekendelse til demokrati som styreform helt overordnet været set som en grundlæggende værdi, vi deler med USA.

Jf. ovenfor har USA imidlertid længe været på vej mod et stadig mere oligarkisk/plutokratisk politisk system. Det er godt nok stadig er befolkningen der vælger præsident og Kongres, men den reelle magt ligger mere og mere hos USA's super-rige. Et forhold, som er blevet ganske åbenlyst og ubestrideligt med Trump nye administration.

Når USA i stigende grad bevæger sig væk fra det folkestyre, som vi i det meste af Europa og i Danmark bekender os til og henimod et fåmandsvælde, rejser det

³³) Kilde: *The Irish Independent*, 14.11.22

<https://www.independent.ie/podcasts/the-indo-daily/the-indo-daily-trump-meloni-and-orban-is-ireland-immune-to-the-rise-of-the-far-right/42141277.html>

spørgsmålet om, hvor stort det postulerede fællesskab med USA omkring demokratiet som styreform reelt er?

Og med Trumps genvalg må vi mere end nogensinde spørge os selv, hvor dybt det omtalte ”fællesskab” egentlig stikker? ³⁴

Er USA (stadig) sikkerhedsgarant?

Som anført har USA også siden 2. verdenskrig fremstået som leder af den vestlige verden og som garant for dennes sikkerhed, bl.a. gennem Nato.

Men med Trump er en nationalistisk politik kommet til magten i USA, der med Trumps slogan sætter ”America first” ikke bare på trods af traditionelle modstandere som Rusland og Kina, men også på trods og bekostning af traditionelle alliancepartnere.

Trump's trusler om ikke at ville leve op til Natos ”musketered”, ja om helt at vende Nato ryggen, hvis de europæiske lande ikke betaler mere og ”nok” ³⁵ er eksempler på det.

Og Trump's trusler om at bruge økonomisk og/eller militærmagt til at tvangsovertage Grønland rejser vel ret beset spørgsmålet om, hvor vi har USA – som ven eller fjende?

Dette rejser i den hjemlige politik videre spørgsmål om, hvorvidt den danske hidtidige USA baserede sikkerhedspolitiske strategi er brudt sammen? Hvad er formålet med at have en forsvarsaftale, der ovenikøbet tillader USA at oprette baser på dansk territorium, hvis selvsamme nation under Trump truer os med invasion?

Er USA garant for international retsordenen?

Jf. opfattelsen af USA som sikkerhedsgarant er USA også blevet opfattet som garant for en international retsorden, som ”verdens politibetjent”.

Med Trump er også dette forandret. USA vender under ham ryggen til international lov og regler og internationalt samarbejde, hvad f.eks. Trumps beslutning om udtræden af Parisaftalen og WHO viser.

---

³⁴) Jf. Seidelin, Michael: Det bliver svært at være ven med USA. Politiken. Politiken, 16.02.19.

<https://politiken.dk/debat/art7041866/Det-bliver-sv%C3%A6rt-at-v%C3%A6re-ven-med-USA>

³⁵) Jf. Secher, Michael: Sådan vil Trump forandre USA de næste fire år. TV2, 17.01.24.

<https://nyheder.tv2.dk/udland/2025-01-11-saadan-vil-donald-trump-forandre-usa-de-naeste-fire-aar>

For Danmark endnu værre er, at USA under Trump også er parat til at negligere sine allierede. For ham handler det alene om det, han opfatter som USA's snævre interesser – oftest tæt sammenfiltret med egne økonomiske interesser.³⁶

Trump's trusler om at tage Grønland med økonomisk og/eller militær magt er et rystende eksempel.

Billede: Trump hævder, at han vil gøre "Greenland great again".³⁷

Alt i alt rejser Trumps indsættelse og politik spørgsmålet om, hvor dybt værdifællesskabet med USA længere stikker og hvorhen og hvorpå dansk økonomisk politik og sikkerhedspolitik fremover kan og skal bygge?

---

³⁶) Jf. Dragsted, Pelle: Svaret på Trumps brutalitet er at opruste på egne værdier: international lov og solidaritet. Information, 21.01.25. <https://www.information.dk/debat/2025/01/svaret-paa-trumps-brutalitet-opruste-paa-egne-vaerdier-international-lov-solidaritet>

³⁷) Kilde: Politiken, 07.01.25. Illustration: Mads Djervig. Originalfoto: Pexels.com <https://politiken.dk/danmark/politik/art10232623/Trump-kontakt-i-Gr%C3%B8nland-hedder-I%C3%B8rgeren-og-er-murer>